

Oplæg GMO-møde med Fødevarerudvalget den 23. marts 2011

Tak for indbydelsen. Jeg er meget glad for at må deltage i mødet i dag.

Jeg har taget tre budskaber med.

1. Min personlige holdning til GMO: Jeg ser GMO dyrkning som et eksperiment, som man ikke kender konsekvenserne af. Vi burde lade usikkerheden komme forbrugerne og naturen til gode.
2. Ang. økologernes interesser: Sameksistens er teoretisk muligt, men det holder ikke i praksis. GMO dyrkning på danske marker undergraver de økologiske landmænds udviklingsmuligheder. Det fordyrer vores økologiske produktion og dermed de økologiske fødevarer.
3. Ang. Dansk landbrug og GMO: Et fravalg af GMO-dyrkning i Danmark og branding af Danmark som GMO- fri fødevarerproducerende land, vil indebære et større økonomisk potentiale for både økologiske og konventionelle danske landmænd.

Personlige holdninger

Mine personlige holdninger kommer fra egne erfaringer, dels som konventionel landmand og siden 1999 som økologisk landmand.

Få år efter jeg startede i landbrugserhvervet blev meget giftige sprøjtemidler som Paration og Dinoseb fjernet fra markedet i Danmark. I stedet kom en ny generation af sprøjtemidler. Kemikaliefirmaer markedsførte de nye midler som meget miljøvenlige og ufarlige for mennesker og dyr.

Som ung var jeg vild med traktorer, teknik og teknologi, og jeg sprøjtede som gal i de år. Senere blev mange af sprøjtemidlerne udfaset fordi praktiske erfaringer og grundigere undersøgelser viste, at midlerne var skadelige for mennesker, dyr eller miljøet.

Et eksempel er ukrudtsmidlet Atrazin, som i 80-erne blev betragtet som et fantastisk og ufarligt middel.

Nu tilbyder Kemikaliefirmaerne GMO afgrøder. Vil historien gentage sig?

Det bekymrer mig, - at der næsten ikke findes firma uafhængig forskning i GMO afgrødernes konsekvenser for sundhed og naturen, - og at GMO afgrøder godkendes på baggrund af kemikaliefirmaernes egne data. Igen halter forskningen bagefter.

Det bekymrer mig også, at GMO eksperter på området ikke kan blive enige om konsekvenserne ved dyrkning af GMO planter, hverken for mennesker, dyr eller for naturen.

Gensplejsning er fascinerende og spændende. Jeg synes, det er rigtig fint at Danske biotekvirksomheder i lukkede systemer udvikler og producerer gensplejset medicin og enzymer til gavn for mange mennesker. Der hvor kæden hopper af, er hvor man lukker levende GMO planter og organismer ud i naturen.

Det ellers sympatiske argument om at GMO med et snuptag kan løse verdens sult katastrofer holder ikke. FN's globale opsamling på alt forskning om sult konkluderer, at GMO afgrøder i bedste fald kan spille en marginal rolle i fødevarer sikkerheden. Jeg mener ikke, at GMO skal tage ressourcer og fokus fra mere simple strategier—herunder økologi—der giver højere udbytter i udviklingslandene.

Jeg er også imod GMO fordi vores kunder – forbrugerne – ikke ønsker det. Nogle mener at forbrugerne nok skal blive positive. Men en undersøgelse foretaget af FDB i 2010 viste, at jo mere forbrugerne ved om GMO, jo mere negative er de. Især i forhold til GMO-fødevarer

Supermarkeder og store fødevarerkoncerner har forstået budskabet. 23 ud af Europas 25 største supermarkeds kæder har en politik om, at deres egne private labels fødevarer skal være GMO-fri.

En tilsvarende høj andel af de største fødevarerbrands i Europa har valgt at være GMO-fri.

Sameksistens

Mit andet budskab til jer i dag er, at sameksistens mellem økologer, konventionelle og GMO-dyrkere er meget problematisk i Danmark. Danmark er et lille land med mange små marker. Vi bønder har vore marker liggende spredt som et kludetæppe i landskabet.

Som økolog har jeg det rigtig godt med mine konventionelle kollegaer hjemme i sognet.

Kommer der GMO-dyrkning, vil det skabe et væld af problemer og konflikter for os alle sammen.

Såfremt GMO-majs, som nok er den mindst problematiske GMO-afgrøde i forhold til spredning, indføres i Danmark, vil det medføre, at økologerne må udfase majsdyrkning. Risikoen er ganske enkelt for stor og forurening er på sigt uundgåelig.

Der er rigtig mange spredningsveje. Især omkring såning, høst og transport af landbrugsprodukter, der for mange landmænds vedkommende udføres af en maskinstation. Når vi virkelig har travlt med såning eller høst ude i landbruget, får man ikke maskinstationen til at stoppe 2 timer for at rengøre maskinerne.

Maskinerne skal bare køre. Har man specielle ønsker, er det ok, men man kommer bagerst i køen, og det er utilfredsstillende, da vejret er en ubekendt og oftest meget drillende og fordyrende faktor.

Menneskelig fejl, spild ved landevejen kan man heller ikke gardere sig imod.

Teori, embedsmænds beregninger og forholdsregler er en ting. Virkeligheden ude i landbruget er typisk noget helt andet.

GMO dyrkning begrænser også i høj grad udviklingsmulighederne for økologerne.

Jeg tør ikke forpagte eller købe jord, hvor der tidligere er dyrket GMO afgrøder. Selvom antallet af dyrkningsfrie år er overholdt, er der stadigvæk risiko for spiredygtige frø i jorden.

Det overrasker mig meget, at beregninger for afstandskrav accepterer en vis forurening af økologiske marker. Disse beregninger burde i det mindste sigte mod et nul.

GMO-dyrkning medfører, at vores økologiske varer bliver dyrere pga. GMO analyser, og ekstra sikkerhed. Sker der en forurening med GMO, og naboerne har overholdt afstands krav m.v., står man uden erstatning. Den ikke GMO dyrkende landmand, skal selv kunne bevise hvor forureningen kommer fra og selv rejse krav mod pågældende. Det vil i de fleste tilfælde være en umulig opgave.

Sameksistensreglerne burde skrues sådan sammen, at de landmænd der ikke dyrker GMO, og de firmaer der forarbejder GMO-frie råvarer holdes skadesløse, såfremt deres produktion forurenes med GMO, uanset hvordan.

Mit sidste budskab til jer er at

GMO er en fantastisk mulighed for dansk landbrug.

Under forudsætning af at vi i Danmark fravælger GMO-dyrkning.

Skal konventionelt landbrug i Danmark overleve i fremtiden, skal man ikke gå efter en lille omkostnings- eller arbejdsbesparelse som GMO-dyrkning måske kan give på kort sigt.

Man skal lave produkter, der skiller sig ud fra konkurrenterne, som kan sælges til langt højere priser.

Det er lige netop det, vi i økologien har gjort med meget stor succes.

GMO afgrøder er fremtidens bulk vareproduktion.

Der er allerede i dag et attraktivt marked for GMO-frie fødevarer, også for de konventionelle.

Danske landmænds andel af verdens fødevarereproduktionen udgør under 1 %, og Danmarks geografiske placering med vand rundt om det meste af landet, skaber en unik mulighed for at producere differentierede, høj kvalitets, GMO-frie konventionelle og økologiske fødevarer.

Tidligere i historien har danske landmænd været dygtige til at producere kvalitetsvarer, der kunne sælges til højere priser på verdensmarkedet. Sådan kan det også blive i fremtiden, - men ikke, hvis vi nøjes med at løbe efter alle andre.

Afslutning.

Jeg vil slutte mit lille oplæg af med følgende afrunding:

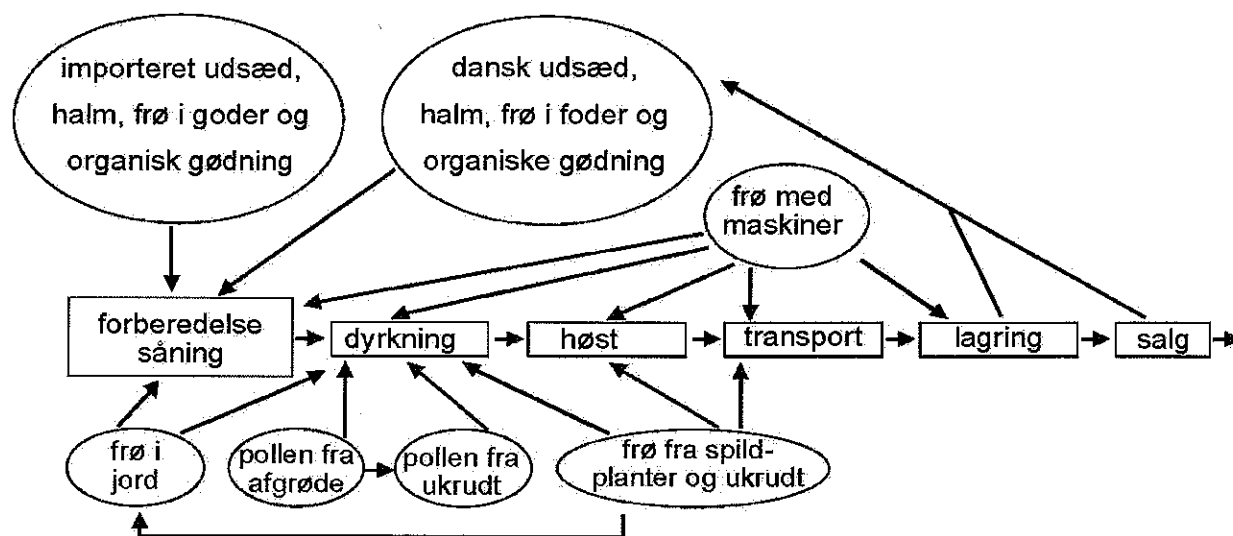
- Sameksistens mellem økologer, konventionelle og GMO-dyrkere vil medføre, at økologerne taber meget mere, end GMO-dyrkerne vil tjene på GMO-dyrkning i Danmark.
- Et fravalg af GMO-dyrkning i Danmark og branding af Danmark som GMO- fri fødevarereproducerende land, vil indebære et større økonomisk potentiale for både økologiske og konventionelle danske landmænd.

Tak fordi I lyttede.

Bilag til folketingets Fødevarerudvalg.

Jeg har taget tre budskaber med.

1. **Min personlige holdning til GMO:** Jeg ser GMO dyrkning som et eksperiment, som ingen kender konsekvenserne af, dels fordi der er så lidt uafhængige forskning. Vi burde lad usikkerheden komme forbrugerne og naturen til gode.
2. **Sameksistens og økologi:** Sameksistens er teoretisk muligt, men holder ikke i praksis (se diagram over spredningsveje nedenfor). GMO dyrkning på danske marker undergraver de økologiske landmænds udviklingsmuligheder. Det fordyrer økologisk produktion (og produkter), og begrænser omlægning og afgrødvalg. Kompensation for tab er både besværlige og utilstrækkelige.
3. **Dansk Landbrugs indtjening og GMO:** Et fravalg af GMO-dyrkning i Danmark og branding af Danmark som GMO- fri fødevarerproducerende land, vil indebære et større økonomisk potentiale for både økologiske og konventionelle danske landmænd.

Fra "Rapport fra udredningsgruppen vedrørende Sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder". Karl Tolstrup et al, august 2003.